

reeds een antwoord tengevolge heeft door de algemeene stand van het grondwater, en dat deze onttrekking niet eens zoo veel behoeft te bedragen. Immers, het grondwaterpeil in de duinen rondom het Breede Water heeft in de zomer een gemiddelde stand van 3,20 m boven N.A.P., zooals peilingen gedurende het vorig jaar aantoonde; in Juli 1934 was dit grondwaterpeil gezakt tot 2,91, en in Augustus rees het weer tot 2,96 m boven N.A.P. Het verschil is dus slechts 25 cm. Dat wil zeggen, dat een daling van het grondwaterpeil van slechts 25 cm in de omgeving van het Breede Water een daling van de waterstand in dit prachtige duinmeer tengevolge heeft, die met volkomen drooglopen gelijk staat. Als men bedenkt, dat de kleine prise d'eau van de Brielsche Waterleiding te Oostvoorne op 150 m afstand nog een algemeene verlaging van de grondwaterstand van 90 cm ten gevolge heeft, krijgt men een duidelijk beeld van het gevaar, dat zulk een waterleiding hebben zou in de buurt van het natuurmonument het Breede Water.

(Wordt vervolgd).

Dr. J. HOFKER.

Dr. C. VAN RIJSINGE.

Verbetering. In de vorige aflevering is verzuimd eenige correcties aan te brengen. Men verandere op blz. 179, derde regel van onder „bewesten” in „benoorden”, voege bij het onderschrift van fig. 3 op pag. 18 de woorden „in de vroege morgen” er bij, en late in het onderschrift van fig. 4 de woorden „bij donker weer” weg: het openen en sluiten van de bloemen van *Chlora* blijkt niet in de eerste plaats afhankelijk te zijn van de lichthoeveelheid. Verder leze men midden op pag. 181: *Glaux maritima*: weinig; *Salicornia herbacea*: veel; *Salicornia prostrata*: veel; *Suaeda maritima*: weinig; *Aster tripolium*: weinig. Red.

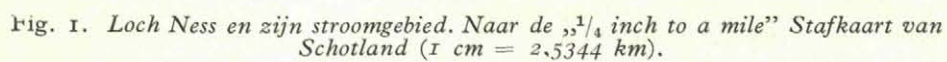
HET LOCH NESS MONSTER.

Alle rechten voorbehouden. Copyright 1934.

Door Schotland loopt, in Z.W.-N.Oostelijke richting, een barst van verschillende diepte in de aardkorst: de „Great Glen”. Daarin hebben zich drie meren gevormd: Loch ¹⁾ Lochy, Loch Oich en Loch Ness. Deze zijn, zoowel onderling als met de zee, door ondiepe riviertjes verbonden. Loch Ness (Fig. 1) is 36,2 km lang, met een grootste breedte (bij Urquhart-Bay) van 2,8 km. De gemiddelde diepte bedraagt 150 m; het diepste gedeelte (ongeveer in het midden der lengte) meet 225 m. Hier en daar, o.a. bij Cherry Island (niet ver van Fort Augustus), aan de overzijde, bij Glendoe, en op nog eenige andere plaatsen, zijn ook ondiepe gedeelten, waar slechts 1 à 2 m water staat. Loch Ness kan nooit bevrozen, daar, indien de waterdeeltjes aan de oppervlakte tot de temperatuur van 4° C. afkoelen, zij tevens hunne grootste dichtheid (zwaarte) gekregen hebben, naar beneden zakken, en door warmere, lichtere vervangen worden. Bovendien bevinden zich hier en daar, aan den oever (misschien ook in diepere gedeelten) bronnen, waarvan het water eenige graden C. warmer dan de omgeving is. Met de zee is Loch Ness door het riviertje de Ness verbonden; dit is ongeveer 11 km lang, met een gemiddelde breedte van 45 m, en een gemiddelde diepte van 60 cm. Het riviertje loopt door het stadje Inverness ²⁾, waar het door verscheidene bruggen overspannen is. De

1) De Schotten zeggen „loch”, de Engelschen „lok”. Het woord is verwant aan: Latijn „lacus”, Italiaansch, Spaansch, Portugeesch „lago”, Fransch „lac”, Duitsch „Lache” (o.a. in Maria Laach, Eifel), Engelsch „lake”.

2) Talloze plaatsnamen in Schotland beginnen met het woord „Inver”, wat men met „aan den mond van” zou kunnen vertalen.

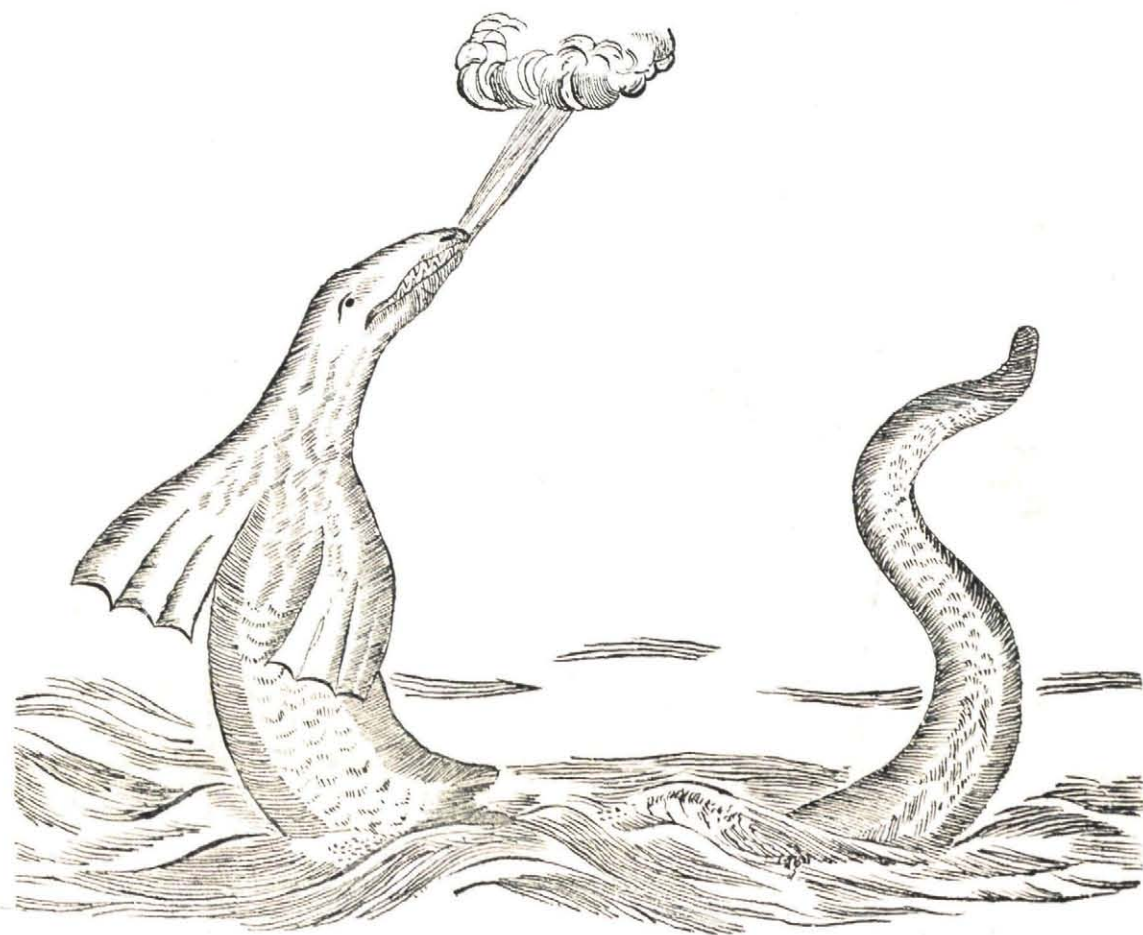

Fig. 2. Een zeeslang, zooals deze, den 6en Juli 1734, door Hans Egede en Bing bij Gothaab, Groenland, gezien werd. De warme adem condenseert in de koude lucht tot een wolkje. Naar de kaart in Paul Egede's „Continuation of Relationerne betreffende den Groenlandske Mission", 1741.

oppervlakte van Loch Ness is 15 m hoger dan de zeespiegel, zoodat het water door de Ness zeewaarts stroomt. Het verval is dus 15 m op 11 km lengte. Door de Ness zijn 2 dammen aangebracht, een bij het begin, en een ongeveer 5 km verder (bij Holm Mills). In het midden van deze dammen is een „visch-gaping" aangebracht, in den vorm van een omgekeerd trapezium, waardoor het water heftiger stroomt dan over den damrug zelf, en waardoor zalmen van uit zee passeeren kunnen, om het Loch Ness te bereiken. Zalmen kunnen tegen de sterkste stroomen opzwemmen (opspringen). Wanneer de sneeuw der omringende bergen, in Januari of Februari, smelt, dan rijst de oppervlakte van Loch Ness soms in weinige uren 1 à 3 voet. Alsdan stroomt het water 7 $\frac{1}{2}$ voet hoog door de visch-gaping aan het begin van de Ness, en 5 voet hoog door de visch-gaping bij Holm Mills. Maar ook zware stortregens kunnen zulke waterverhoogingen („spate") veroorzaken. Bij zulke gelegenheden, en bij nacht, zoude een dier van 5 voet dikte, ofschoon er zeer vele ondiepten te overwinnen zijn, nagenoeg ongezien uit zee het Loch Ness kunnen bereiken. Ongeveer evenwijdig aan de Ness is, in 1823, een kanaal

gegraven, met verscheidene sluizen, die alleen opengaan, als aan schepen, van hoogstens 52 m lengte, 12½ m breedte en 6½ m diepgang, doortocht gegeven wordt. Visschen, hoogstens zalmen, zouden dan, ter zijde der schepen, van de eene sluiskamer in de andere kunnen komen. Een door dit kanaal ongezien binnendringen van een dier van meer dan 1 voet dikte is dus uitgesloten. Het kanaal wordt 's nachts niet, dan bij hooge uitzonderingen, bij maanlicht, gebruikt.

Het eerste bericht van het voorkomen van een „monster” in Loch Ness vinden wij in de *Daily Mail* van 30 Mei 1933. In weinig woorden luidt het als volgt: „In de laatste drie weken werd in dat meer herhaaldelijk een „monster” gezien. De heer A. GRAY, een omnibus-chauffeur te Foyers, die het gezien had, deed een poging, het te vangen, door stukken rog en hondshaai aan enorme haken te slaan, bevestigd aan een 25 m langen, zwaren staaldraad, en dezen te binden aan een ton met een roode vlag erop. Wind en stroom voerden de ton naar het lagere N.Oostelijke eind van het Loch, waar zij den volgenden dag aan den oever lag. Het aas was onaangeroerd. Andere personen, die het „monster” gezien hadden, wilden nog een poging wagen, omdat het hun hinderde, door ongeloovigen uitgelachen te worden. De verschijningen deden oude verhalen der Hooglanders omtrent een „waterkelpie” (waterpaard) herleven”.

Over die overleveringen, aan het slot van dit artikel meer. Mythen, sagen, overleveringen blijken meestal op feiten te berusten.

Sedert Mei 1933 doken, zoo niet dagelijks, dan toch 2 à 3 maal per week, in plaatselijke bladen geruchten op van nieuwe waarnemingen. Vele waarnemers zwegen — en zwijgen nog! — uit vrees, uitgelachen te worden. Geen wonder, dat Loch Ness druk bezocht werd, vooral des Zaterdags en des Zondags. En, die daar kwamen, verteerden hun geld te Inverness en in hôtels en alle mogelijke gelegenheden rondom het Loch, waar te eten of te drinken viel. Het aantal bezoekers stijgt nog voortdurend. Met Paasch-zondag reden meer dan 3000 auto's rond het Loch. Een der bladen berekende, dat, alléén op dien dag, £ 2500 uit de zakken der bezoekers in de cassa's der omwonenden vloeiden. Geen wonder tevens, dat een verbod uitgevaardigd werd, op het dier te schieten. Briefkaarten, prentkaarten met de meest fantastische voorstellingen van het „monster” werden gekocht en verzonden, zoodat tekenaars, drukkers en winkeliers ervan profiteerden, en het Rijk er wél bij vaart. Zelfs ging, gepasseerden September, de „fiscus” te Inverness ertoe over, de rond het Loch gelegen theehuizen enz. hooger aan te slaan, in aanmerking nemend, dat, volgens een gedane ambtelijke telling, in één week van Augustus

Fig. 3. Een zeeslang, zoodals deze door Gouverneur Benstrup (in 1747) langs Noorwegen's kust gezien werd. Let op de op- en neergoltingen van het lichaam. Naar Pontoppidan, „History of Norway”, Chapt. VIII, § 7.

tus, 10 504 auto's den weg Glasgow-Inverness passeerden. Figuurtes in suiker, chocolade en gebak, het „monster" voorstellend, gaan grif van de hand, en menig kind blaast een caoutchouc „monster" op. Studenten uit Inverness fabriceerden een reuzemonster en vertoonden dat, 28 Juli l.l., in de Ness. Gekleed in zwem- en andere pakjes, zamelden zij geld voor een liefdadig doel in; duizenden stroomden er heen; de opbrengst overtrof de verwachtingen. Uit alle oorden van Europa, ja zelfs uit Engelsch Indië, Japan en Amerika, reisden nieuwsgierigen naar Loch Ness, doch keerden teleurgesteld terug; zij zagen niets. Mr., Mrs. en Miss ROBERTSON, uit Nieuw-Zeeland, legden 20 000 km af, en zagen het reeds den eersten dag van hun verblijf aan het Loch! En de heeren DONALD W. MORRISON, uit Wuhu aan den Yangtse, China, en HOWARD CARSON, uit Johore Bheru, Malaya, die met vakantie in Schotland waren, zagen het eveneens. Je moet maar boffen!

De heer RUPERT T. GOULD, oud-luitenant-commandant der Britsche Marine (die, evenals ik, schrijver is van een boek over waarnemingen van zeeslangen), verzamelde, aangevuurd en finantieel gesteund door zijn vriend, den heer ALEXANDER KEILLER, den 14en en 15en November 1933, rondom Loch Ness gegevens uit den mond van 52 ooggetuigen. In de *Times* van 9 Dec. 1933 bracht GOULD een tamelijk uitgebreid rapport uit, met 2 teekeningen, één geteekend door een ooggetuige zelf, de andere door hemzelf, maar waarvan de ooggetuige

verklaarde, dat zij haar waarneming juist weer-gaf.

Den 5en Januari 1934 had de heer ARTHUR GRANT 's nachts om 1 uur, bij prachtige mane-zchijn, een ontmoeting met het dier op den weg tusschen Abriachan

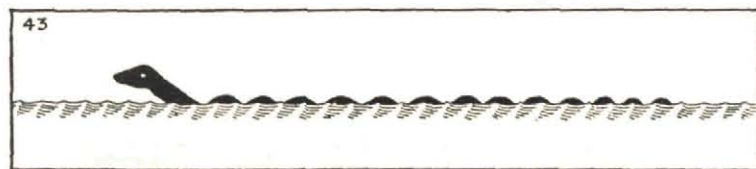

Fig. 4. Een zeeslang, zooals de heer James Prince, officier van politie van Nahant, deze in Massachusetts Bay, N.-Amerika, 13 Augustus 1819 zag. Naar Gould, „*The Loch Ness Monster and others*", p. 216, f. 43.

en Drumnadrochit. Hij zag een groot, donker voorwerp rechts van den weg, richtte het licht van zijn motorrijwiellamp op het voorwerp, en zag het dier in zijn volle lengte. Alle bladen spraken erover, vele met eene door GRANT geleverde schets. Het bleek een voor de wetenschap nog onbekend dier te zijn. (Fig. 24—26).

De *Illustrated London News* zond haar specialen kunstenaar, den heer G. H. DAVIS, naar het Loch, „in order that he might record there the evidence of a number of reliable persons who are convinced that they have seen a strange apparition in the waters of the Loch". — DAVIS deed, in zekeren zin, wat GOULD gedaan had. Hij verzocht den ooggetuigen, hem de plaats aan te wijzen, waar zij stonden, de plaats, waar het dier zich in het Loch vertoond had, en het „monster" te beschrijven, en liefst te teekenen. Het resultaat van zijn onderzoek verscheen in genoemd blad van den 13en Januari. Daar vindt U de 14 ruwe schetsen der ooggetuigen naast de teekening van DAVIS zelf: een gedeelte van het Loch voorstellend, met het dier, zooals de ooggetuige het moet gezien hebben, omgeven door het tafereel, dat het oog aldaar aanschouwt; het zijn ware juweeltjes van teeken- en penseelkunst; menigeen zal ze voor foto's aangezien hebben.

Niet minder dan GRANT's waarneming bracht de foto van arts ROBERT KENNETH WILSON (fig. 14) opschudding. Geleerden zagen het voorwerp aan voor een fuut (een kleine, langhalzige watervogel), voor een vin van een Orca (een walvisachtig dier), voor . . . ja, ik weet niet wat. Slechts een tweetal verzekerde: „ik weet het niet".

Eindelijk pakte Sir EDWARD M. MOUNTAIN, Directeur der Eagle Star and British Dominions Insurance Company Ltd., te London, de zaak aan. Hij logeerde gedurende zijn vakantie, van 10 Juli tot eind Augustus, in Beaufort Castle, ten N. van Inverness, nam, gedurende 5 weken, 20 werkloze fotografen in dienst, die hij 's morgens, ieder voorzien van een binocle en

een camera, door middel van een motorbus naar de plaats hunner bestemming deed voeren, met de opdracht, goed op te letten, en foto's te nemen van hetgeen zij zagen. Behalve hun loon, zouden zij voor elke goede foto een flink bedrag ontvangen. 's Avonds werden zij weder naar Inverness teruggebracht. Helaas kan uit de diverse foto's niets anders besloten worden, dan dat er in Loch Ness een vreemd dier aanwezig is, dat door zijn snelheid in het water groote boeggolven (een V) en een enorm kielwater („zog") veroorzaakt.

En de wetenschap? Zij deed . . . **niets**. Zelfs de British Association for the Advancement of Science, die van 6 tot 12 September in Aberdeen hare jaarvergadering hield, bijgewoond door meer dan 3000 mannen en vrouwen der wetenschap, heeft zich niet verwaardigd, het raadsel van Loch Ness op te lossen.

De *Daily Mail* van 12 Dec. 1933 gaf het dier den naam „Bobby". Daarop volgde de naam „Nessie", die de correspondent van de *Sunday Mail*, 24 Juni 1934, verzon, en die door vele andere bladen overgenomen is. Maar de bewoners rond het Loch spreken nooit anders dan van „the monster".

Door bemiddeling van Ir. G. A. Graaf BENTINCK, te Overveen, kwam ik in briefwisseling met den heer ARTHUR

GRANT, die mij mededeelde, dat de *Daily Mail* alle berichten over waarnemingen in hare kolommen opnam. De uitgever van dat blad was zoo welwillend, mij alle nummers, waarin sedert 29 Mei 1933 berichten voorkomen, tegen den kostenden prijs te zenden. De onkosten, verbonden aan het doorsnuffelen van „back numbers", heeft hij mij

niet in rekening willen brengen; waarvoor ik hem grooten dank verschuldigd ben. Verder abonneerde ik mij op dat blad voor de maanden Mei, Juni en Juli. Medio Juni 1934 kreeg ik toevallig kennis van het bestaan van DURRANT's *Press Cuttings*, te Londen. Ik abonneerde mij op de geregelde toezending van krantuitknipsels uit alle bladen van het „United Kingdom", en vroeg zelfs om berichten van vroegeren datum. Helaas, men kon daaraan niet voldoen. Dat is zeer jammer; want, daardoor is mij de gelegenheid benomen, een standaardverzameling aan te leggen. Bovendien, hoevele waardevolle berichten hebben mij niet bereikt!

Toch ben ik nu in staat, uit bijna 600 berichten over 215 waarnemingen (tot 1 Sept. 1934) te reconstrueren, de, laten wij zeggen, vermoedelijke gedaante van het dier, of de dieren (want, eenige malen werden er 2 tegelijk gezien) en zijne (hunne) gedragingen vast te stellen, zoomede de verwantschap met bekende dieren aan te geven.

Op enkele punten moet ik nog wijzen. 1e. De lucht boven het Loch is, op enkele dagen na, waarop nevel heerscht, buitengewoon helder, zoodat voorwerpen op een mijl afstand meestal nog scherp zichtbaar zijn. 2e. De Engelschen meten met voeten ($30\frac{1}{2}$ cm), zelfs met inches (2,5 cm); ik zal hunne maten behouden; herleidde ik die in meters, dan zou ik getallen in centimeters krijgen, wat minder gewenscht is. 3e. Het dier houdt bij het zwemmen den langen staart onder water. Wat in de beschrijvingen „staart" genoemd wordt, is dus meestal 1 (of beide) achtervinpoot(en), die boven water zichtbaar wordt (worden).

De lengte van het boven water zichtbare gedeelte werd, bij verschillende gelegenheden

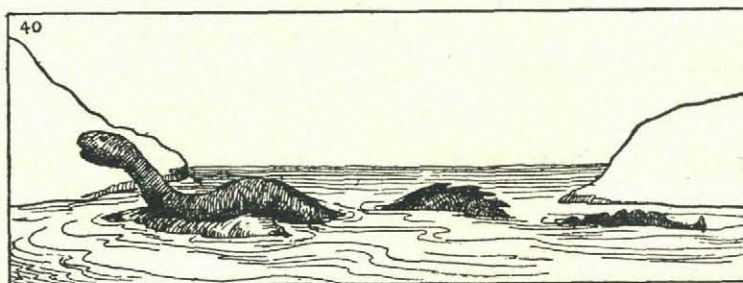

Fig. 5. Een zeeslang, zooals de heer F. W. Kemp, archivaris te Victoria, deze op 10 Augustus 1932, bij Chatham Island zag. Het eiland ligt in de Haro-straat t. O. van Vancoevers Eiland, op $48^{\circ}, 28' N.Br.$ (Canada). — Naar Gould, „*The Loch Ness Monster and others*," p. 193, fig. 40.

geschat op 2 tot 30 voet (9 maal op 15, 13 maal op 20 voet). De geheele lengte schatte men op 14 tot 40 voet, „of meer” (14 maal op 30 voet).

Indien het dier gestrekt aan de oppervlakte ligt, of zwemt, dan lijkt het op een streep, op een telegraafpaal, enz. Het wordt ook vergeleken met een reusachtigen paling (5 maal), een reuze-hagedis. Wanneer het zijn zacht gebogen rug en bovendien zijn slanken hals laat zien, dan maakt het den indruk van een *Plesiosaurus*, een reuzeneend, een reuzereiger, een grooten zwarten zwaan, een paard, een zeehond. Zelden werd het precies van voren, of van achteren gezien (fig. 12). De heftige bewegingen en de snelheid maakten den indruk van „sterk”, „ontzettend sterk”. Daarentegen zegt een getuige van het dier op den oever „van een sterk, traag type, als een nijlpaard”.

De kop wordt algemeen klein genoemd, maar ook wel eens groot, massief, rond, spade-vormig, $1\frac{1}{2}$ voet breed. De snuit: puntig. Half onder water, en van voren gezien, is de kop: plat (fig. 20). De kop is: zoo groot als die van een paard, van een stier, een weinig dikker dan de hals; ziet er uit als die van een paling, van een slang, van een zeehond (5 maal) van een schaap, van een geit met afgezaagde hoorntjes. De oogen zijn, naar omstandigheden: glazig en uitpuilend, groot voor zulk een kleinen kop, klein, smal en scheef; spleten als het oog van een

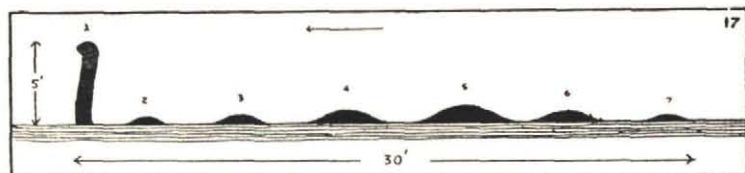

Fig. 6. Schets, door den heer D. W. Morrison, van het Loch Ness dier, zooals hij het den 22en September 1933 bij Balnafaich zag. — Naar Gould, „The Loch Ness Monster and others”, p. 66, fig. 17.

stopnaald, ovaal. In twee berichten is sprake van glinsterende, of schitterende oogen, die als auto-lampen fonkelen. Leest men deze berichten aandachtig, dan blijkt, dat het dier zich tusschen de waarnemers en de hoogstaande zon bevond, zoodat men aan-nemen moet, dat de zon op den natten, gladden kop reflecteerde. Bovendien „lichten” oogen niet op klaarlichten dag! — De oogen zijn: „aan den kop ver naar achteren geplaatst,” wat gelijk staat met de bewering, „dat het dier lange kaken heeft”. Bij een gelegenheid zag de waarnemer 2 voeloorntjes (fig. 20), of, van ter zijde gezien, 2 zonderlinge knobbeltjes, „als afgezaagde hoorntjes”. (Zie ook fig. 14). Dat kunnen door water samengeplakte haren geweest zijn, maar ook overeind gerichte oortjes, zooals zeeleeuwen en zeeberen hebben. Merkwaardig is daarom de mededeeling van den 1en officier van de *Campania*, ARTHUR ROSTRON, die, 26 April 1907, in den inham van Queenstown (thans Cobh, bij Cork, Z.-Ierland), een hals van 12—14 voet lengte, van een zeeslang zag, „it had very small ears in comparison with its enormous bulk” (fig. 19). Hier werden de oortjes blijkbaar „op hun kant” gezien. De neus wordt als stomp beschreven. Nergens worden neusgaten vermeld, ofschoon die stellig wel eens gezien werden: enkele waarnemers zagen het op 20 meters afstand. De mond is $1\frac{1}{2}$ voet breed en „van binnen rood, evenals bij ons” (fig. 20).

De hals is iets dunner dan de kop, en neemt naar den romp in dikte toe (fig. 14, 15); hij werd op 4—10 voet lang geschat, en maakte den indruk: „veel te lang voor zulk een enorm rond lichaam”. — In dierentuinen kunnen wij bij zeehonden en zeeleeuwen zien, dat de hals nu eens dun, dan weer dik is; dat komt, omdat die dieren dan hunne 7 halswervels een weinig S-vormig buigen, wat men van buiten, dank zij hun speklaag, niet zien kan. Het verwondert ons dan ook niet, als wij in andere berichten lezen, dat de hals even dik als de kop is, dik, dik en vet. Hij moet zoo dik zijn als een telegraafpaal, acht inches, een voet dik. — De hals ziet er uit als die van een zeehond, of zeeleeuw. Eene ooggetuige zag het dier op den oever, „ineengedrongen, den kop van haar afgewend, den hals teruggebogen”. In dien toestand ligt dus de hals gedeeltelijk tusschen de schouderbladen, en moet, van ter zijde gezien, vóór den romp,

een „krop” zichtbaar zijn, „waar de hals in den romp overgaat”. Een enkele maal werd de hals ook onder water gezien: „vóór den romp bewoog zich iets onder water op en neer”; en „tusschen den romp en de 6 voet verder zich vertoonende kleinere V” (boeggolfjes) „een zwarte streep onder water”.

De *romp* is lang (10 maal), rond, dik, achteraan het dikst, aldaar 4 voet hoog, zoodat de romp den vorm heeft „als die van een kangoeroe”. Hij is 3—4 voet breed; „aan de schouders zeer breed”. — Wanneer het dier zijn romp niet, of slechts zeer weinig buigt, dan vertoont zich aan de oppervlakte van het water een betrekkelijk laag, afgerond iets (fig. 18a). Wanneer het met op- en neer-golvende bewegingen zwemt, dan vertoonen zich twee of meer van zulke rug-gedeelten boven water achter elkander, al of niet door water gescheiden (fig. 6 en 7), wat ook gebeuren kan, als het stil ligt. De Engelschen spreken van „humps”, wat wij gemakshalve door „bulten” vertalen zullen. Meestal werd slechts één bult gezien (64 maal), die den indruk maakt van „een omgekeerde boot” (18 maal; fig. 18), „van een onderzeeboot”, of „van een half ondergedoken zeehond”, „van een slak” (bedoeld is: slak zonder huisje), „van een bruinvisch”, enz. Van voren, of van achteren gezien, wordt het beschreven „als een dak ($\wedge$) zonder lijst”,

Fig. 7. Foto, uit een film, vervaardigd door een der heeren van the Scottish Film Productions Ltd., van het Loch Ness-dier op 22 December 1933. Afstand $\pm$ 100 yards. Bezielt men deze figuur van ter zijde, dan ziet men beter de 8 „bulten” en de zeer lange V (boeggolven). — Naar Gould, „The Loch Ness Monster and others”, Pl. II contra p. 28.

„als de romp van een mager paard”, „als die van een olifant”, zelfs „met een lijst op den rug” (3 maal). Het schijnt, dat het dier op die oogenblikken mager was, hetzij door voedselgebrek, hetzij dat het eenmaal per jaar een magere periode doorloopt. Op andere tijden is de rug rond (fig. 12). Wanneer het zich met 2 bulten vertoont (17 maal), kan iedere bult 5 voet lang zijn, en tevens 5, 6 voet van den anderen verwijderd zijn. De bulten zijn laag, of hoog. Ook vertoonen zich soms 3 (10 maal), 4, enz., tot 9 bulten (fig. 6 en 7); soms zijn deze laag, bij andere gelegenheden zoo hoog, of rond, dat zij voor vaten aangezien werden, die dan plotseling verdwijnen, of zich bewegen. Het aantal kan gedurende één waarneming vermeerderen (fig. 18) of verminderen (9 maal); hetzij omdat het dier bulten van verschillende hoogten heeft, en langzaam zakt en wêr rijst, of omdat het duikt en wêr te voorschijn komt, telkens met een ander aantal bulten. Uit een en ander kan men afleiden, dat de bulten niet altijd het gevolg zijn van een op-en-neer-golvende beweging; het dier is dus in staat, zijn golvenden wervelkolom eenige oogenblikken onbewegelijk te houden, of wel de rughuid in een aantal enorme rimpels te plooiën, zooals wij ons voorhoofd fronsen kunnen. Ik, voor mij, geloof, dat de eerste veronderstelling de juiste is.

Uit de enorme snelheid besloot een der waarnemers, dat het „vermoedelijk een sterken *start* heeft”; een ander zag „onder water een langen staart”, of „een glimp van een onder water bewegenden staart”. De heer ARTHUR GRANT is, voor zoover ik weet, de eenige, die dien gespierden staart buiten water zag (fig. 24, 25, 26).

Wat de pooten (*vinpooten*) betreft, menige waarnemer heeft begrepen, dat die aanwezig zijn moesten. Anderen zagen, tusschen hals en romp vinnen, vinpooten, „als die van een

Fig. 8. Een zeeslang, zooals deze, den 6en Augustus 1848, 1015 mijlen van St. Helena en 330 mijlen van Afrika, door Kap. M'Quhae en 6 officieren van de *Daedalus* gezien werd. Let op het gestrekte lichaam, en op de „manen” over den rug. Lengte geschat op 80—90 voet. Kop als die van een zeehond. — Naar de „Illustrated London News”, van 28 October 1848.

zeeleeuw” (de ooggetuige had zeeleeuwen in een circus gezien); drie voet lang. Weer anderen zagen „een staart als die van een visch”, enz.; in al die gevallen, geeselde die „staart” als een propeller het water, dat het opspatte”; waaruit ik besluit, dat die personen niet den langen staart, maar de achtervinpooten zagen. Eenigen zagen alle vier de „pooten”, „vinpooten”. Zij, die zoo gelukkig waren, een individu op den oever, of zelfs op den weg te zien, spreken van „vier korte pooten”. ARTHUR GRANT, een dierenkenner, noemt de voorste „kort”, de achterste „drie-teenig”. Dat laatste betwijfel ik. De *Daily Mail* vermeldde, dat een waarneemster „in het midden van den hals twee groote „flippers” gezien had. Dat blijkt een verkeerd bericht te zijn; want, Miss JANET FRASER verklaarde later, zoowel aan den heer DAVIS, als aan Commandant GOULD, dat zij twee uitsteeksels „achter den kop” gezien had (fig. 23); waarover later meer.

De h u i d is glad (5 maal), als die van een walvisch; anderen zeggen: ruw (4 maal), als die van een olifant (5 maal), knobbelig, als boombast, vol puisten, wrattig als van een pad, behaard, zeer harig, vooral bij den kop; daar zag eene ooggetuige „een kraag”, die zij als twee à drie uitsteeksels teekende (fig. 23); een ander iets, dat op manen geleek; manen, dikke harige manen, zware manen, wol, manen als die van een paard. Hoe kunnen wij die tegenstrijdigheden verklaren? Naar mijne bescheiden meening moeten wij aannemen, dat het dier sterk behaard is, eerder wollig, dan stijf behaard. Als het, snel zwemmend, boven water komt, zijn alle haren achterwaarts gericht, en lijkt het dier, vooral in de verte, glad, zóó glad, dat de zon erop reflecteert, en de kleur dan zelfs zilverachtig genoemd wordt. Komt het dier, na met een schok zijn vaart gestuit te hebben, boven, dan zijn de wolharen verward, vertoonen, van tamelijk dichtbij gezien (20—40 yards) knobbels, enz. In het duister (ARTHUR GRANT!) waren de haren niet zichtbaar, maar wel overdag. Nog iets: een student uit Aberdeen zag het dier met 4 bulten slechts op 20 yards afstand, en in ondiep water; hij noemt de bulten „ruw knobbelig”, en „de zaagrand van zijn rug geleek op de zaag met tanden van den zaagrog (zaagvisch), maar niet zoo dun en plat”. Doet deze beschrijving niet denken aan de teekening van den heer T. W. KEMP? (fig. 5).

Een correspondent deelde mede, dat „men” algemeen van gevoelen was, dat het al of niet bezit van manen op het verschil in sexe duidt. Daarmede ben ik het eens; immers, dat is ook het geval met STELLER's zeeleeuw.

Om dezelfde reden is de k l e u r verschillend beschreven: zwart (38 maal), bijna zwart, blauwzwart, bruinzwart, donker (28 maal), donkerbruin, negerbruin, roodbruin, lichtbruin bruin, de ruglijst zwarter, aan de zijden lichter, zwartgrijs, enz. grijs, bijna wit, als die van een olifant, of neushoorn, zeer licht, wat de waarnemer zelf aan het sterke zonlicht toeschreef. Om dezelfde reden noemden anderen de kleur zilverachtig. Aan den oever is de kleur altijd grijs; dan zijn de haren stellig niet

nat meer. Iets anders is het, wanneer gezegd wordt, dat de hals soms zilverachtig was; immers, dat kan de vóórzijde van den hals geweest zijn; zoo vinden wij ook, dat het lagere halsdeel zilverachtig, de keel wit, de borst wit, en de romp van onderen wit is; dat is bij zeer vele donkere dieren het geval. Verder moeten wij wel bedenken, dat grijs gekleurde dieren er donkerder, zelfs zeer donker uitzien, als zij nat zijn, en dat deze natte dieren, van dichtbij gezien, veel lichter lijken, dan wanneer zij veraf zijn. Een bericht spreekt van vlekken als die van een krokodil, of hagedis; dat komt ook bij robben voor, en, zooals in mijn boek, blz. 514, staat, ook bij zeelangen.

Uit al het bovenstaande mogen wij den vorm van het dier wel beschouwen als gelijkend op den algemeen bekenden zeeleeuw onzer dierentuinen, *Zalophus californianus* LESSON, echter met een langeren hals en met een veel langeren en gespierden staart.

Mijne lezers zullen nu wel verlangen iets omtrent de levenswijze van het dier te vernemen. Welnu dan.

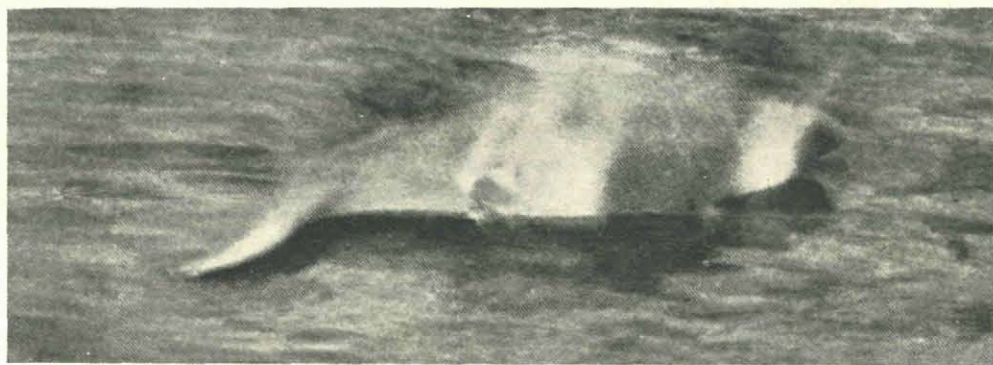

Fig. 9. Foto, door den heer Hugh Gray, te Iswherness, van het Loch Ness-dier genomen op 12 November 1933, een voor mij in dubbelzinnigen zin gedenkwaardigen dag. Jammer, dat de felle zon zulke hinderlijke halo's op de foto tooverde. — Naar de „Illustrated London News” van 11 Augustus 1934; tweemaal vergroot. Vergelijk deze met fig. 8.

Zijne verschijningen hadden, voor zoover ik nagaan kon, 13 maal in de maand Januari plaats, 5 maal in Februari, 7 maal in Maart, 8 maal in April, 10 maal in Mei, 20 maal in Juni, 44 maal in Juli, 43 maal in Augustus, 4 maal in September, 13 maal in October, 8 maal in November en 13 maal in December, waarbij men dient in het oog te houden, dat mij eerst sedert medio Juni alle berichten bereikten, zoodat het niet te verwonderen is, dat de maanden Juli en Augustus het grootste aantal aanwijken. Praktisch kan men wel zeggen, dat het dier (de dieren) elken dag waargenomen wordt (worden).

Bij de meeste berichten wordt niet over het weer, soms zelfs niets over den tijd medegedeeld. De volgende opgaven zijn dus van weinig waarde; het wordt natuurlijk het meest gezien, wanneer er veel menschen zijn. — Loch zeer kalm, of, als een spiegel (37 maal); geringe rimpeling in het water (4 maal), Loch ruw (3 maal); zonneschijn (26 maal), geen zon (3 maal), bewolkt (2 maal); zacht weer (2 maal), mooi weer (20 maal); zeer weinig nevel (1 maal), winderig (1 maal), wild weer (1 maal), stormachtig (1 maal); enkele buien (1 maal), sneeuw-buien (1 maal); regen (1 maal), stortregens (1 maal). Gedurende een donderstorm verdween het, maar verscheen onmiddellijk daarop weer; koud (1 maal); bij maneschijn (2 maal).

Het werd gezien (ik begin aan het N.O.-eind, volg dan de N.W.-zijde) bij Aldourie Pier 2 maal, bij Brackla 7, bij Abriachan 13, bij Temple Pier 13, bij Drumnadrochit 10, in Urquhart Bay 23, in Primrose Bay 3, bij Altsigh 10, bij Invermoriston 7, bij Port Clair 3, in

Inchnacardoch Bay, waarin Cherry Island ligt, 18, bij Fort Augustus 24, in Borlum Bay 4, bij Glendoe en Corrie's Cave 9, bij Knockie 2, bij Foyers 11, bij Inverfarigaig 4, bij Whitefield 5, in Dores Bay 12, bij Erchite 1 maal. Hierbij heb ik niet streng op den afstand gelet; het werd soms vlak bij, soms ver van den oever waargenomen. Urquhart-Bay en het begin van het Loch zijn dus bevoorrechte plaatsen. — Van 12—4 uur 's nachts werd het waargenomen 1 maal; van 4—8 uur 's morgens 12, van 8—12 middag 41, van 12—4 23, van 4—8 14 maal en van 8—12 uur 's nachts 12 maal.

Wanneer een, of meer waarnemers het plotseling zagen, dan kan dat zijn, omdat het „monster” daar reeds aanwezig was, en men toevallig in zijn richting keek; maar ook, dat het plotseling te voorschijn kwam, hetzij zeer bedaard, hetzij in snelle vaart. De verhalen loopen zeer uiteen. Men hoort bijv. een hevig geplas vlak bij zich, of men ziet het plotseling met luid geplas te voorschijn komen; een heftige beroering in het water wordt waargenomen, waarin dan het beest verschijnt (13 maal). Een groote V (boeggolven) trekt de aandacht; het zwemt dan onder water; daarna duikt het op (9 maal). Een geweldig gespat doet iemand schrikken, men ziet een heftige beroering, die een groote oppervlakte beslaat, verder niets. Plotseling schiet het te voor-

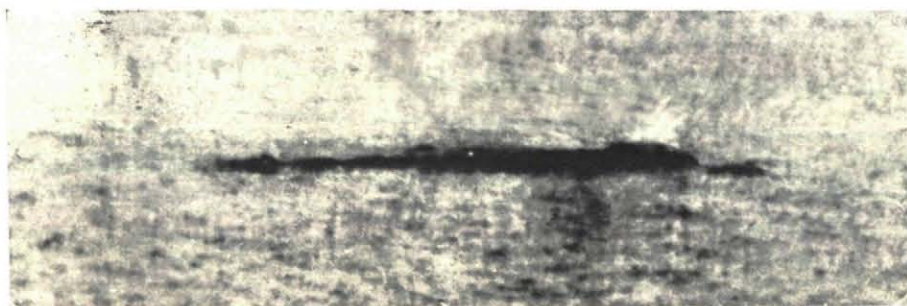

Fig. 10. Foto uit een film, vervaardigd door een der heeren van the Scottish Film Productions Ltd., van het Loch Ness-dier in December 1933. Afstand . . . ? Te oordeelen naar de richting van de opspatting, bevond zich de kop links. — Naar de „Illustrated London News” van 6 Januari 1934.

schijn, bij een boomkwekerij aan den oever, een zeer hoorbaar geplas, een enorme opspatting, en het zwemt snel weg; lag het dan op den oever? Het ligt bewegingloos, of bijna bewegingloos (5 maal), zich zonnend (4 maal). „Een plotselinge, enorme opheffing van het water” (3 maal); onze fig. 15 geeft er een denkbeeld van; men ziet het water van den rug afstroomen; een zeldzame foto! Soms vlak bij een boot (2 maal). Of wel: het rijst langzaam, geluidloos, loodrecht uit het water op (19 maal); men ziet dan 1, 2, 3, enz. „bulten”, of alleen kop en hals (12 maal); onze fig. 14 geeft daarvan een fraaie voorstelling; alsdan is er zoo goed als geen beroering in het water, alleen kringgolfjes. Ook gebeurt het, dat het op den oever ligt (3 maal), niet altijd stil, maar zich zonnend en behagelijk draaiend; ook wel op een opene plek van den gedeeltelijk beboschten oever; of het komt plotseling, bijv. uit een boschje, te voorschijn, kruist, door buiging en strekking van het lichaam, „met sprongen”, den weg en plonst met luid geplas in het water (3 maal). Boven vermeldde ik reeds de ontmoeting, 's nachts op den weg; waar kwam het vandaan? Meestal echter wordt het zwemmend gezien. En hoe? Wat de snelheid betreft, vinden wij de volgende uitspraken: Het bewoog zich zeer langzaam; langzaam (21 maal), langzamer dan een walvisch, niet snel, snel (12 maal), sneller dan een roeiboort, of dan een omnibus, tamelijk snel, snel als een stoomboot, zeer snel, met groote snelheid (13 maal), met verbazende, of met een adembenemende snelheid; plotseling schoot het voort als een kogel uit een geweer (kanon); „with a total disregard of the speed limit”; het gleed als een hydroplan over het water. Soms worden de snelheden in getallen uitgedrukt: In 10 minuten 50 yards (=

27 km per uur), in 12 minuten $\frac{1}{2}$ mijl (= 4,8 km p. uur); 5 knopen (dat zeide dus een zee-man!) (= ruim 9 km p. uur); enz., kortom, van 11 tot 192 km per uur! De laatste snelheid wordt door den sneltrein tusschen Berlijn en Hamburg bereikt, zocmede door vliegmachines. Voor de kleinere Walvischachtigen zijn zulke snelheden zeer gewoon; zij spelen letterlijk om de snelste transatlantische schepen, blijkbaar zonder de minste inspanning. — Herhaalde malen worden wijzigingen in snelheden gedurende de waarnemingen geconstateerd, ook, dat het dier plotseling stilhoudt, als om naar eenig geluid, bijv. van een motorboot, te luisteren.

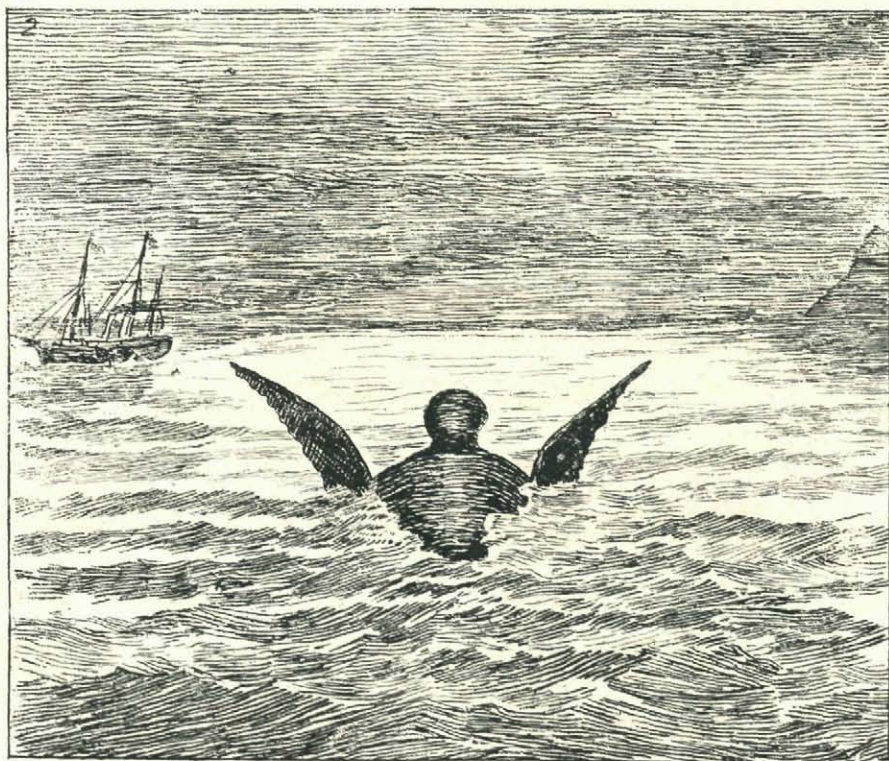

Fig. 11. Een zeeslang, zooals deze, den 2en Juli 1877, niet ver van Sicilië, door Commandant Pearson en eenige officieren van de Osborne gezien werd. Het dier werd van achteren gezien. Kop geschat op 6 voet breedte, hals op 4 voet dikte, lichaam tusschen de vinpooten op 15 voet breedte, vinpooten op 15 voet lengte; lengte van wat boven water gezien werd, op 50 voet. Kop als die van een zeehond. — De teekening is fout, daar de vinpooten beurtelings boven water zichtbaar waren. Naar de „Graphic” van 30 Juni 1877.

Door verscheidene waarnemers wordt met beslistheid medegedeeld, dat het zich met vertikale golvingen voortbeweegt (13 maal), „als een paling”; maar ook: „op en nêr; dus niet als een paling”; deze waarnemer had het dus bij het rechte eind! Ook goed is: „als een rups” (2 maal). Een ander, die het niet duidelijk zag, is voorzigtiger in zijn uitdrukking: „waarschijnlijk op en nêr”. Zooals wij reeds boven zagen, heeft één waarnemer verklaard: „de bulten waren niet het gevolg van een op-en-neer-golvende beweging”. — Dat het zich ook wel eens volmaakt gestrekt voortbeweegt, dus slechts door middel van de 4 vinpooten, bewijzen eenige foto's (fig. 9, 10).

(Wordt vervolgd).

N N N

Dr. A. C. OUDEMANS.